

G.K. 42

7/5626

T.C.
BAŞBAKANLIK
Hazine Müsteşarlığı

SAYI : B.02.1.HZN.0.09.01.01/T-1
Konu: Soru Önergesi

12.01.09* 01319

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi: A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/5626-9643/20426 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile, İstanbul Milletvekili Bihlun TAMAYLIGİL tarafından tevcih edilen 7/5626 esas numaralı soru önergesinin sureti ekli olarak gönderilmiş ve süresi içinde cevaplandırılması talep edilmiştir.

Söz konusu soru önergesine ilişkin olarak Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan cevap metni ekte yer almaktadır.

Bilgileri ile gereğini arz ederim.

Mehmet ŞİMŞEK
Devlet Bakanı

EKLER:

1- Yazı (4 Sayfa)

DAĞITIM:

Bilgi: Başbakanlığa

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ BİHLUN TAMAYLIĞIL TARAFINDAN TEVCİH EDİLEN
7/5626 SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNDE BELİRTİLEN SORULARA İLİŞKİN
OLARAK HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI TARAFINDAN HAZIRLANAN CEVAPLAR**

Söz konusu soru önergesinde Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararın 8 inci maddesinde 8.2.2008 tarih ve 26781 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Karar ile yapılan değişiklikle ihracat bedellerinin yurda getirilerek Türk Lirasına dönüştürülmesi uygulamasına son verildiği ifade edilerek aşağıda belirtilen sorular tevcih edilmiştir.

SORU:1

Böyle bir değişiklik yapma yönünde karar alınmadan önce Merkez Bankası'ndan görüş alınmış mıdır? Alınmış ise Merkez Bankası'nın görüşü ne olmuştur?

CEVAP 1:

Konuyla ilgili Karar Taslağı Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde Merkez Bankası, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Sermaye Piyasası Kurulunun görüşlerine sunulmuştur. Bu kurumlardan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile Sermaye Piyasası Kurulu ihracat bedellerinin tasarrufunun serbest bırakılması ile ilgili madde taslağı hakkında bir görüş belirtmemiş, Dış Ticaret Müsteşarlığınca ise, Taslağın ihracatçılara önemli ölçüde kolaylık sağlayacağı ifade edilerek uygun görüldüğü bildirilmiştir.

Diğer taraftan, T.C. Merkez Bankası ihracat bedellerinin tasarrufunun tamamen serbest bırakılması yerine ilk aşamada terkin limitinin 250.000 ABD Dolarına çıkarılmasının daha uygun olacağını belirtmiştir.

SORU:2

2006 yılından itibaren dünya çapında etkileri hissedilen küresel finans piyasalarındaki dalgalanmalar ve giderek artan olumsuz yansımaların var olduğu bir dönemde döviz likidasyonu açısından önemli olan böyle bir değişiklik yapılmasının amacı nedir?

SORU 3:

Bu değişikliği yaptığınız dönemde küresel olarak gelişmekte olan krizin boyutları ve risklerini değerlendirme noktasında öngörü olarak "bizim döviz likiditesine ihtiyacımız yok" yönünde bir düşünce mi etken olmuştur?

SORU 4:

Bu kararın temelinde döviz arzını azaltarak Türk Lirasının değerlenmesini önlemeyi mi hedeflediniz?

CEVAP 2, 3 VE 4:

Ülkemizde 1983 yılı sonundan itibaren oluşturulan ve halen uygulanmakta olan kambiyo rejimi, para hareketlerinin serbestisine dayanmaktadır. Söz konusu kambiyo rejiminde zaman

içerisinde yapılan düzenlemelerde sistemin özünü oluşturan “serbest transfer ve tasarruf” genel ilkesi göz önünde bulundurulmuştur. Nitekim ihracat bedellerinin yurda getirilme zorunluluğuna ilişkin genel kambiyo kuralında da 1984 yılında uygulamaya konulan 10.000 ABD Doları tutarındaki genel terkin limiti 1996 yılında 50.000 ABD Dolarına, 2006 yılında ise 100.000 ABD Dolarına çıkarılmak suretiyle ihracat hesaplarında kambiyo takibinin tedricen kaldırılması yönünde önemli açılımlar sağlanmıştır.

Bu kapsamda 2003 yılından günümüze kadar Kanun, Karar ve Tebliğlerde ihracatçılar lehine pek çok düzenleme yapılarak ihracat hesapları konusunda oldukça esnek bir takip sistemi oluşturulmuş olmakla birlikte, mevcut takip sistemi bile firmalar, kambiyo müdürlükleri, bankalar ve mahkemeler nezdinde önemli ölçüde bürokrasi ve kırtasiyeciliğe neden olmuştur.

Bu açıdan yapılan değerlendirmede, Türkiye ekonomisinin son yıllardaki performansı ve ulaşılan dış ticaret hacmi, kambiyo mevzuatının serbest transfer ve tasarruf yönündeki genel ilkesi ile uygulanan bahse konu terkin limiti dikkate alındığında ihracat bedellerinin yurda getirilmesine ilişkin mevcut uygulamanın söz konusu genel ilke ile bağdaşmadığı değerlendirilmiş ve söz konusu düzenlemeye gidilmiştir.

SORU 5:

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Kararda yapılan değişiklik sonrası ihracat bedellerinin yurda getirilmesi açısından istatistiki bir çalışma yapılmış mıdır? Yapıldı ise sonuçları nedir?

SORU 6:

Etkisi hızla artan küresel krize karşı alınacak önlemler konusunda tutarlı bir programın olmadığı görülmektedir. TBMM’ye sunulan “Varlık Barışı” kanun taslağı ile de kaynak kimliği açısından riskler içeren bir süreci çözüm olarak sunuyorsunuz.

Döviz likidasyonu açısından önemli bir konu olan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Karar ile ilgili yukarıda açıkladığım değişikliği eski haline döndürmeyi düşünüyor musunuz?

CEVAP 5 VE 6:

Ödemeler dengesi istatistiklerinde yer alan başlıklar itibarıyla Türkiye’ye döviz giriş çıkışına ilişkin istatistikler Merkez Bankası tarafından tutulmaktadır. Söz konusu bilgiler büyük ölçüde bankalarca Merkez Bankasına yapılan raporlamalardan elde edilmektedir. Bu kapsamda, ihracat bedeli olarak yurtdışından getirildiği beyan edilerek Türk Lirasına çevrilen dövizlere ilişkin bilgi elde edilebilmekte, meri mevzuat uyarınca ihracat dövizlerinin Türk Lirasına çevrilmesi zorunlu olmadığından bu dövizler, döviz tevdiat hesaplarına da alınabilmektedir. Ancak, Merkez Bankası’nın bu konudaki uygulamalarından yurtdışından getirilerek döviz tevdiat hesaplarına aktarılan dövizlerin niteliğine göre bir ayırım yapılmadığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, yurtdışından getirilerek Türk Lirasına çevrilen ihracat bedellerinin, Türkiye’ye getirilerek döviz tevdiat hesaplarına aktarılan ihracat bedelleri ile birlikte ele alındığında herhangi bir olumsuzluğa işaret etmediği değerlendirilmektedir.

Esasen, Türkiye’de faaliyette bulunan bir ihracatçının, işletmenin devamlılığı ilkesinden hareketle, kazandığı ihracat gelirlerini işletme bünyesine katarak yurtiçi ve yurtdışı giderlerini

finanse edeceği açıktır. Bu kapsamda faaliyetine devam eden bir ihracatçı Türkiye'deki mal ve hizmet alımı, personel ve diğer masraflarını finanse etmek üzere kazandığı ihracat gelirini Türkiye'ye getirmek durumundadır. Nitekim, ihracat bedelleri ile ilgili kambiyo takibinin yapıldığı dönemlerde ihracat bedellerini yurda getirmeyenlerin oranı genellikle %1'in altında seyretmiştir. Ayrıca, ihracat dövizlerinin ithalat, kredi geri ödemesi gibi amaçlarla tekrar yurtdışına gönderilmesi önceki düzenlemeler zamanında da söz konusu olmuştur.

Diğer taraftan, ihracat bedellerinin tasarrufu ile ilgili karar taslağı çalışmalarının yapıldığı dönem ile "Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun"un yasalaştığı dönemin özellikleri ve her iki düzenlemenin amaç ve kapsamı farklılık arz etmektedir. İhracat bedellerinin ihracatçının serbest tasarrufuna bırakılmasına ilişkin düzenlemenin amaçları önceki sorularda açıklanmıştır. Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun ise, çeşitli sebeplerle yurtdışında tutulan para, döviz, altın, hisse senedi, tahvil ve diğer kıymetlerin Türkiye'ye getirilmesi, taşınmazların kayda alınması suretiyle milli ekonomiye kazandırılması, sahip olunan söz konusu kıymetlerin banka ve aracı kurumlara ya da vergi dairelerine bildirilmesi ve belli bir oranda vergi ödemek suretiyle kayda alınmasını amaçlamaktadır.

Bu nedenle, konunun dünya genelinde yaşanmakta olan ekonomik sorunlar ve bunların çözümüne yönelik olarak alınan tedbirler ile ilişkilendirilmemesinin ve Türkiye'nin uyguladığı dalgalı kur sisteminde döviz fiyatının döviz arz ve talebine göre piyasa koşullarında belirlendiğinin hatırlatılmasında fayda görülmektedir.